

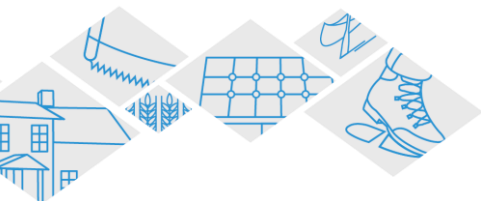
Medvirkningsstrategi 2022- 2030





Innhold

1. Bakgrunn.....	2
2. Føringer	3
3. Status.....	4
3.1 Kommunevalg og politiske organer	4
3.2 Høringer og planprosesser	5
3.3 Innbyggerinitiativ og folkeavstemninger	6
3.4 Samarbeidsorganer	6
3.5. Brukererfaringer.....	7
3.6 Samhandling.....	7
4. Strategier og tiltak	7
4.1 Aurskog-Høland skal være en kommune som ønsker medvirkning fra innbyggerne.....	7
4.2 Aurskog-Høland skal være en kommune hvor brukerne er med og utvikler tjenestene.....	8
4.3 Aurskog-Høland kommune og innbyggerne former felles framtid.....	9



1. Bakgrunn

Gode lokalsamfunn er skapes av fellesskapet. Denne medvirkningsstrategien bygger på kommunens verdier; tillit, åpenhet og samhandling. Verdiene tydeliggjør at kommunen skal jobbe "sammen med" innbyggerne, og at det skal være en prioritert arbeidsform.

Medvirkning er bra *i seg selv* og medvirkning er *nyttig*. Det sikrer bedre kvalitet og relevans for brukerne på de tjenestene kommunen har og velger, og at løsningene i større grad imøtekommer de behov innbyggerne faktisk har. Medvirkning er grunnleggende riktig og rettferdig. Medvirkning tilfredsstillende også konkrete behov, som for eksempel av kommunen trenger å få innspill og ideer.



Formålet med strategien er å:

- Skape aksept i kommuneorganisasjonen for at medvirkning er verdifullt og nødvendig.
- Skape en forventning om gode møter mellom kommune og innbygger.
- Skape mulighet til i større grad enn i dag inkludere særskilte grupper og fremtidige generasjoner i medvirkningsprosessene



2. Føringer

Et oppgaveutvalg bestående av folkevalgte og innbyggere utarbeidet et kunnskapsgrunnlag og avla sin rapport til kommunestyret 21.6.21. Kommunestyret vedtok i sak 65/21:

«Rapport fra oppgaveutvalg for medvirkning legges til grunn for utarbeidelse av kommunens medvirkningsstrategi.»

Norge har nesten uavbrutt hatt demokratisk folkestyre siden 1814, og det er hjemlet i Grunnlovens § 2. FNs konvensjoner om sivile og politiske rettigheter og barns rettigheter er gjort til norsk lov gjennom menneskerettsloven. Enhver borger har rett og skal ha anledning til å ta del i varetakelsen av offentlige anliggender, direkte eller gjennom fritt valgte representanter. Videre skal barn som er i stand til å danne seg egne synspunkter garanteres retten til fritt å uttrykke disse i alle forhold som vedrører barnet, og synspunktene skal tillegges behørig vekt.

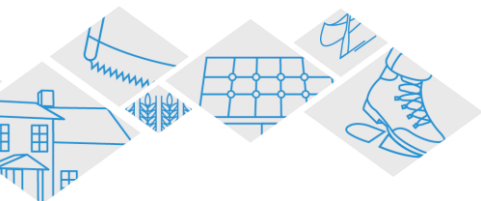
Forvaltningsloven, kommuneloven og plan- og bygningsloven inneholder en rekke bestemmelser som stiller krav om involvering av innbyggerne i kommunens før beslutninger fattes. I tillegg har vi en rekke andre lover som skal sikre etterprøvnbarhet og innsyn i offentlig forvaltning. Nærhetsprinsippet skal være grunnleggende i all offentlig forvaltning slik at vedtak fattes så nært de som blir berørt at de kan få sin stemme hørt.

Pr i dag har kommunen to kommuneplaner; en fra tidligere Aurskog-Høland og en fra Rømskog. Følgende målformuleringer er hentet fra de to planene:

- Sikre at alle kan delta i samfunnet på en likeverdig måte.
- Gi barn og unge reell medvirkning i kommunale prosesser.
- Styrke ordningene med barn og unges kommunestyre og ungdomsråd.
- Videreutvikle samarbeid med frivilligheten for å styrke tilbud om sosiale møteplasser og aktivitet.
- Vi ønsker å legge følgende utsagn til grunn for utvikling av kulturliv og tjenestetilbud i kommunen: «folk som snakker sammen skaper sammen».
- Faktorer som samhold, inkluderende samfunn og lav terskel for deltagelse er svært viktige folkehelsefaktorer.
- Kommunen skal jobbe aktivt for å være et inkluderende samfunn med lav terskel for deltagelse, og samtidig ha et sterkt lokalt samhold. Tilflyttere må inkluderes i lokalsamfunnet på en slik måte at de får tilknytning..
- Kommunens kommunikasjon med innbyggere har betydning for hva slags deltagelse man får, rekrutteringen man får til politisk liv og innsatsen man får fra ildsjeler

Oppgaveutvalget fra 2021 anbefaler i sin rapport at:

- medvirkning må skje i legitime prosesser hvor innbyggerne opplever å bli tatt på alvor
- problemstillinger kommunen løfter inn i medvirkning må være konkrete



- språk, prosesser og opptreden mellom kommune og innbyggere skal være inviterende, imøtekommende og respektfullt og bygge ned tersklene for deltakelse
- innbyggerne skal møtes der de er
- kommunen må være bevisst at enkelte grupper deltar i mindre grad, og at det derfor iverksettes tiltak som stimulerer til deltakelse
- frivillighetens egenart må respekteres

«Kommunen må ikke bruke stammespråk og forkortelser»

3. Status

Med medvirkning i denne sammenhengen menes å delta i utformingen av en beslutning man ikke selv skal ta. Påvirkning forstås som å forsøke å få et bestemt utfall i en sak, men hvor aktiviteten skjer utenfor beslutningsprosessen.

3.1 Kommunevalg og politiske organer

Valgdeltakelsen ved kommunevalg har vært synkende; i 2019 var den 63,3 %. Ved Stortinget i 2021 var valgdeltakelsen 77,6 %.

Målet for ethvert lokaldemokrati er å kunne engasjere innbyggerne mellom valgene. Innbyggerundersøkelsen 2020 vist at i underkant av 20 % av de spurte hadde engasjert seg i politiske saker de to siste årene.

Sakspapirer til politiske møter og protokoller publiseres på hjemmesiden. Bortsett fra formannskapsmøtene holdes møtene på kveldstid, og innbyggere kan være tilhørere fysisk, eller følge møtene som streames på kommune-TV på hjemmesiden. Det er sjelden mange tilhørere fysisk.

Reglement for kommunestyret inneholder to bestemmelser om direkte medvirkning; innbyggerforslag og deputasjoner. Innbyggerforslag er regulert av kommunelovens § 39a: *«Dersom 2 % av innbyggerne eller 300 personer underskriver på et forslag som gjelder kommunens virksomhet plikter kommunestyret å ta stilling til forslaget.»*

Om deputasjoner/sendenemnder heter det: *«Utsendinger eller grupper som vil møte kommunestyret og uttale seg om en sak, skal melde fra til ordføreren senest 3 virkedager før møtet. Forsamlingen avgjør om utsendinger skal tas imot. Blir de mottatt, møter de utenfor møtesalen for et utvalg av kommunestyrets medlemmer (gruppelederne). Etter å ha hørt utsendingene og i tilfelle tatt imot skriftlig redegjørelse fra dem, gir lederen i utvalget kommunestyret melding om det som utsendingene har anført.»*

Ordningene med innbyggerforslag og deputasjoner ble ikke brukt i 2020 eller hittil i 2021. Det er uvisst om de ikke er godt nok kjent blant innbyggerne, eller hva som er årsaken til at tilbudene ikke benyttes. Uten tilretteleggingstiltak er det grunn til å tro at



det er de mest ressurssterke grupper som er nærmest til å benytte seg av disse mulighetene.

De politiske møtene har formelle rammer som kan virke avskrekkende på innbyggere som ønsker å påvirke direkte, men innbyggerne kan rette sine henvendelser til ordføreren eller til de ulike partigruppene.

Tall fra det siste halvåret viser at de politiske møtene som streames sees i sanntid av mellom 535 og 121 seere. Arkivsendinger sees av mellom 114 og 74 seere.

Eldrerådet, Ungdomsrådet og rådet for personer med funksjonsnedsettelse er folkevalgte organer som skal representere sine spesielle grupper av innbyggere. Det er vedtatt reglement med hvilket ansvar de har, og hvilke saker de skal arbeide spesielt med.

Rådene skal holde seg løpende orientert om aktuelle saker for interessegruppen som er under arbeid i kommunen. Kommunens administrasjon samarbeider med rådene om saker av interesse for målgruppene som de skal ha / har til behandling. Rådene arbeider med og er høringsinstans i saker som gjelder:

- Handlingsplan m/årsbudsjett, økonomiplan og andre langtidsplaner f. eks kommuneplan eller andre tema eller sektorplaner.
- Tiltak og planer i helse- og sosialsektoren.
- Idretts- og kulturtiltak.
- Boligutbygging- og reguleringssaker samt saker som har betydning for universell utforming å gjøre
- Samferdselssaker og kommunikasjonsplaner.

Rådene kan ta opp saker på eget initiativ som angår deres interessegrupper.

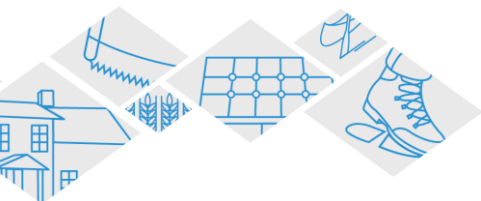
Oppgaveutvalg er ad hoc utvalg som skal arbeide en begrenset periode med et spesifikt fagområde. Oppgaveutvalg er sammensatt av folkevalgte og innbyggere.

På spørsmålet om hvorvidt lokale folkevalgte lytter til innbyggernes synspunkter var en høyere andel misfornøyd enn fornøyd av de som besvarte innbyggerundersøkelsen i 2020. Det er uklart hva den enkelte legger i å lytte til, om det betyr å få fremført sitt syn eller å få det som man vil.

«Lag tegnefilm om hvordan og hvor innbyggere kan si sin mening»

3.2 Høringer og planprosesser

Hvor mange synspunkter som kommer inn, varierer med hva slags dokumenter som legges ut på høring og hvor bred interessen for innholdet er. Hjemmesiden gir god informasjon og mulighet for dialog ved høringer. Den er også oversatt til flere språk.



Innbyggerundersøkelsen 2020 viste at de aller fleste var fornøyd med informasjon fra kommunen.

Vi har ingen oversikt over hvor mange høringsvar som kommer inn på de ulike sakene som sendes ut på høring, men vi vet at det kom inn 2 eller 3 høringsvar til veteranstrategien og drøyt 110 til forrige rullering av kommuneplan.

Planprosesser skal varsles på forhånd og planer skal ligge ute til høring slik at innbyggerne kan uttale seg. Når større planer skal lages involveres innbyggerne og ulike målgrupper underveis i prosessen.

«Kommunen må gå ut av rådhuset, skape menneskemøter»

3.3 Innbyggerinitiativ og folkeavstemninger

Dette er hjemlet i kommuneloven og vedtatt i reglement for kommunestyret, men kommunen har liten eller ingen erfaring i å håndtere innbyggerinitiativ eller folkeavstemninger. Når det gjelder i hvilken grad innbyggerne er fornøyde med muligheten til å påvirke kommunale beslutninger var en veldig høy av de som besvarte innbyggerundersøkelsen misfornøyde. Det er uvisst om de ikke kjenner mulighetene, eller hva som er årsaken til at de ikke benytter seg av dem eller om de ser dem som lite virkningsfulle for reell påvirkning.

3.4 Samarbeidsorganer

I hver barnehage og i hver skole er det opprettet samarbeidsutvalg som har medlemmer oppnevnt av kommunestyret, av foreldrene og av de ansatte, i tillegg til ledelsen. Det er også opprettet skolemiljøutvalg, Foreldesamarbeidsutvalg og elevråd i hver skole.

Ved Frivilligsentralen er det opprettet Samarbeidsutvalg hvor frivillige, lag og foreninger er representert. Det er ikke kartlagt spesielt hvordan disse organene arbeider, men det er grunn til å tro at de fungerer som nære medvirkningsordninger for brukere og berørte innbyggere.

Kommunen har samarbeidsavtale med Aurskog-Høland Kulturråd, Aurskog-Høland Idrettsråd, Aurskog-Høland kirkelig fellesråd og Aurskog-Høland Utvikling. Avtalene skal sikre dialog og mulighet til å fremme sitt syn før politiske saker som gjelder deres interesser avgjøres.



3.5. Brukererfaringer

Det varierer sterkt mellom virksomhetene hvor systematisk brukererfaringer samles inn og brukes i utvikling av tjenestene. Det varierer også sterkt i hvilken grad virksomhetene har et bredt og hensiktsmessig metoderepertoar for dette. Det kan se ut til at kommunen mangler en helhetlig tilnærming til hvordan innbyggerne som brukere av tjenestene kan være med og drive utviklingen av tjenestene videre.

3.6 Samhandling

Det gode liv i Aurskog-Høland skapes av fellesskapet; alle som bor og jobber her. Det stiller høye krav til kommunen, og det stiller høye krav til innbyggerne. Kommunen har et ansvar for å legge til rette for at kommune og engasjerte innbyggere spiller på lag. Kommunen har 206 lag og foreninger registrert i Frivillighetsregisteret, om lag halvparten av disse er tilskuddsberettigede etter kommunens tilskuddsreglement. Kommunen tildeler årlig tilskudd til lag og foreninger og arrangementer. Lag og foreninger driver fritidsklubber og har ansvar for andre oppgaver innen blant annet kulturfeltet etter avtale med kommunen, frivilligheten bidrar også inn i kommunale tjenester med Venneforeninger, støtteforeninger og med frivillige medarbeidere.

Kommunen har Frivilligsentral på Rømskog og på Bjørkelangen. Til sammen har de pr 1.5.21 438 frivillige. I tillegg samarbeides det om mange prosjekter og tiltak. Det er grunn til å tro at kommunen er kommet relativt langt i samskaping mellom kommune og innbyggere gjennom «kommune 3.0»-prosjektet som Frivilligsentralen har ansvar for.

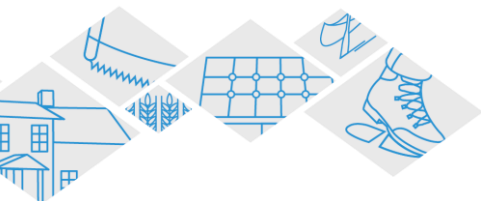
«Invitere nyinnflyttede og hytteeiere til møte med informasjon og dialog»

4. Strategier og tiltak

4.1 Aurskog-Høland skal være en kommune som ønsker medvirkning fra innbyggerne

I Aurskog-Høland skal innbyggerne oppleve positive møter med kommunen, preget av en lyttende og interessert holdning. Prosesser skal være åpne og forutsigbare og invitere til engasjement og deltakelse.

- Vi skal ha enkle rutiner for å medvirke, de skal være godt kjente og de skal være i aktiv bruk. Det kan være behov for å opprette en kanal inn til barn og unges representant
- Vi skal ha enkle og gode veiledninger for innbyggere som vil påvirke. For typiske tilfeller skal det være tilgjengelig veiledning som innbyggere selv kan gjøre seg kjent med digitalt og som kommunens ansatte kan støtte seg på i



møtet med innbyggere. Det kan være å tilrettelegge informasjon med oversettelser og film.

- Vi skal invitere bredt til dialog i de ulike stadiene fram mot en beslutning av betydning for innbyggernes liv. Virkemidlene som brukes skal være varierte og tilpasset formålet med deltakelsen. For å få synspunkter fra uorganiserte miljøer kan det være behov for folkemøter eller oppsøkende virksomhet
- De som tar initiativ til å påvirke en beslutning, blir godt mottatt og sett på som mulige ressurspersoner. De skal få gode spørsmål om hva som er viktig for dem, og de skal bli veiledet i hvordan de kan påvirke, og få informasjon om hva det er realistisk å forvente i beslutningsprosessen.
- Vi skal ha et formalisert samarbeid med paraplyorganisasjoner for lag, foreninger og næringsliv som sikrer løpende medvirkning på viktige saksområder i lokalsamfunnet.
- Kommunen skal også organisere samarbeid med representanter for grupper som har utfordringer med å nå fram i de politiske prosessene. Det kan være behov for å opprette kontaktutvalg for mangfold, inkludering og likestilling
- Rådene for ulike befolkningsgrupper skal ha en klart definert rolle i politiske beslutningsprosesser, en valgordning som involverer bredest mulig, kompetent og koordinert sekretariatsbistand og opplæring.
- Når kommunen må utøve myndighet, skal kommunen være forutsigbar, med trygge og legitime prosesser.
- Vi skal utvikle og vedlikeholde en verktøybank for medvirkning, med politisk forankrede retningslinjer der dette er nødvendig. Dette arbeidet skal inkludere utvikling og testing av nye metoder.

«Portal med innlogging bank-id for å spille inn spørsmål til saker/knagger direkte inn i politiske møter»

4.2 Aurskog-Høland skal være en kommune hvor brukerne er med og utvikler tjenestene

En tjeneste skapes i samspillet mellom innbygger og den som utfører tjenesten. Dette skal anerkjennes, og ha praktiske konsekvenser for hvordan tjenesten utføres. Når vi skal ta beslutninger som berører enkeltpersoners liv eller planlegge, utføre og vurdere tjenester som berører enkeltpersoners liv, skal vi sørge for at:

- Brukerne av en tjeneste opplever at møtet med kommunen er preget av åpenhet, tillit og samskaping
- Det er dialog med brukere av en tjeneste på individ- og systemnivå om planlegging, gjennomføring og evaluering av tjenesten på en måte som er tilpasset brukernes forutsetninger for deltakelse og tjenestens karakter
- Alle kommunale tjenester har arenaer for å samle og nyttiggjøre seg innbyggenes og ansattes erfaringer i utvikling av tjenestene, både i den daglige utførelsen og i større, innovative prosjekter.



- Det gjennomføres refleksjon i tjenestene om brukermedvirkning
- Vi har metoder for systematisk bruk av brukeres og ansattes erfaringer og innspill til utvikling
- Innspill og kontakt skal følges opp med klare tilbakemeldinger

4.3 Aurskog-Høland kommune og innbyggerne former felles framtid

Samskaping utfordrer både innbyggere, ansatte, ledere og folkevalgte. Det er krevende å gå fra en ekspertrolle som har svarene, til å stille spørsmål og lytte. Det krever å involvere seg og være i dialog. Aurskog-Høland kommune skal ha et tett samarbeid med innbyggere i lag, foreninger og næringsliv om å utvikle gode løsninger på innbyggernes og lokalsamfunnenes behov. Når vi skal skape noe sammen, skal vi sørge for at innbyggerne opplever:

- En kommune som er tydelig i sin rolle og mest mulig på like fot med sine partnere. Kommunens rolle er først og fremst å være tilrettelegger, igangsetter og kompetent samarbeidspart.
- En kommune som bringer aktører sammen, mobiliserer egne og andres ressurser til beste for fellesskapet og støtter ildsjeler som vil skape noe.
- En kommune som bidrar til nytenking og til å realisere utradisjonelle løsninger og som har en åpen, spørrende og lyttende holdning.
- En kommune som fremmer og deltar i større og mindre samskappingsprosjekter. Kommunen skal ta i bruk verktøy og metoder for å systematisere læringseffekter fra slike prosjekter.
- En kommune med helhet, tydelighet og forutsigbarhet i støtten til frivillighet, kultur- og idrettsliv og samskaping